

OB KONCU LETA

Založenost trgovin

Že je moč čutiti prednovoletni vrvež in mrzlične priprave na ta (bolj ali manj) težko pričakovani zadnji dan starega leta. Ulice postajajo iz večera v večer bolj razsvetljene, izložbe dobivajo vsak dan bolj praznično podobo; tudi na policah naših prodajalnic je vse več darilnih zavitek: v njih lahko najdemo skoraj za vsak (sladkosnedni) okus nekaj – od velikih ali majhnih bombonier, čokolade, napolitank, zavitekov z bonboni in kar je še takega, pa do steklenic kvalitetnih vin in žganih pijač. Seveda so tako založene razne delikatesne trgovine in prav te omenjam zato, ker smo se v eni od njih – na Titovi – ustavili najprej. Zanimalo nas je,

»Te pakete naredimo prodajalke,« je pojasnila. »V njih so razni proizvodi prehranske industrije, količina pa je različna. Tako lahko kupec sam izbere darilo, pač po svojih željah in finančnih zmožnostih.« Res je njihova ponudba precej raznovrstna: ponujajo vam različno »bogate« darilne zavitke, od preprostejših, a lično zavutih, pa vse do tistih v košaricah. Česa pa bo ob prazničnih dneh primanjkovalo? »Najbrž ne bo suhih mesnin, po katerih je vedno povpraševanje, pa tudi ruskega šampanjca ne bo moč kupiti.« Pa kava, te ne bo primanjkovalo? »Kava pa verjetno bo – seveda ne v neomejenih količinah, kot bi mnogi

igrače Mehanotehnike iz Izole, pa tudi Biserka in Ciciban imata kvalitetne igrače. Zelo so iskani otroški stolčki, ki jih izdeluje Lio iz Osijeka, pa tudi mehkih igrač iz pliša pri nas veliko prodamo, žal pa so težave z uvozom...«

Torej, če vam kaj od neštetih delov športne opreme ustreza ali potrebujete kaj novega, pridite in si oglejte – morda bo kaj zanimalo tudi dedka Mraza, kdo ve... (Le kredita ne bo mogel dobiti – morda pa bo zmožni tudi brez njega!)

Poslovodkinja v Slovenijašportu na Titovi je povedala, da so pripravljene na precejšen porast prometa v dneh pred novim letom. Njihova tr-

govina s športno opremo bo odprta tudi ob sobotah do 19.30, kar vsekakor velja pozdraviti. Kupcem ponujajo veliko izbiro športne opreme, predvsem smučarskih kompletov (Univerzale, Toper, Elkroj, Kors...) Pri njih smo opazili tudi precejšnjo zalogo Elanovih sani ter sani, uvoženih iz Češke: cene slednjih so nekoliko višje od domačih.

Povprašali smo še v poslovalnici »Doma« na Cankarjevi. Povedali so nam, da pri njih pričakujejo povečan promet v trgovini predvsem po 15., zlasti v zadnjem tednu tega meseca. Police so bogato založene z najraznovrstnejšim blagom domače izdelave. Na voljo so predvsem izdelki iz tolčenega bakra, vezenine, leseni spominki ter še mnogo drugih okrasnih predmetov. Ne manjka pa niti uporabnih predmetov za vsakdanjo rabo. Povedali so nam, da ljudje precej povprašujejo po uvoženih kitajskih vazah, pa tudi po

otroških podloženih plaščkih ter pletenih brezrokavnikih... Tudi preproge in tapisrije so izredno lepe, le da so žal primerne za globoke žepce... Povedati je pa treba tudi to, da pri Domu upoštevajo tako praktično kot estetsko plat izdelkov, ki jih ponujajo kupcem, in prav to je zanje že tradicija, ki je ne kaže prezreti!

Tako so torej pripravljene na dneve pred iztekom leta nekatere ljubljanske trgovine. Seveda ta ponudba ni tako ozka; treba je stopiti malo po trgovinah, povprašati in se razgledati, potem pa je od nas odvisno, če bomo lahko izbrali med široko ponudbo (bomo na veliko kupovali že te dni, ali pa bomo spet – kot vsa ta leta doslej – oblegali blagovnice čisto zadnje dneve, tik pred zdajci...?) Saj še vedno velja tisti znani pregovor: »Kdor prej pride, prej melje...«

Dora Vodopivec

kako se njihova trgovina pripravlja na praznične dneve, kako je z založenostjo, kdaj pričakujejo največ prometa...

Prijazna tovarišica **Lojzka Trunkelj** nam je povedala tole: »Na praznične dneve smo se začeli pripravljati že konec novembra. Ker pričakujemo močno povečan promet, kar je seveda povsem običajno, že sedaj naročamo na primer precej več kartonov s pijačami (vino ter druge alkoholne pijače, pa tudi brezalkoholne pijače, seveda).

»Pri vas je mogoče kupiti že aranžirana darila,« smo se ozrli po ličnih darilnih paketih.

hoteli...!« Ob tem, da »kava verjetno bo« je najbrž marsikateri bralec (predvsem pa bralka...) olajšano zavzdihnil, kajne?!

Kako pa so na novoletne nakupe pripravljene nekatere druge ljubljanske trgovine?

Blagovnica Supermarket, oddelek z igračami:

»Ravno danes smo dobili večjo pošiljko otroških igrač, do konca meseca pa se bo naša ponudba še izpolnila,« je povedal poslovodja, tovariš Trček. »Kupci lahko izbirajo med izdelki naših priznanih proizvajalcev igrač, od katerih velja omeniti predvsem

O poslovanju v lanskem letu

Kljub temu, da se letošnje leto še ni prevesilo v novo, lahko vendar že delamo vsaj delen obračun poslovanja gospodarstva v letu 1979, predvsem na podlagi poslovnih rezultatov v 9 mesecih letos in na podlagi ocene o poslovanju v zadnjem trimesečju. Ugotovimo lahko, da so bili poslovni rezultati v 9 mesecih dokaj ugodni, pričakujemo pa lahko, da bodo podatki o poslovanju gospodarstva v zadnjih treh mesecih letošnjega leta nekoliko slabši, vendar pa ne bodo pomembneje vplivali na celotno poslovanje. Celotni dohodek gospodarstva se je letos povečal za 27,6%, porabljena sredstva pa nekaj manj in sicer za 26,9%. Povečal se je tudi dohodek in sicer je predstavljal 24,1% celotnega dohodka v primerjavi s 23,6% v lanskem letu. Tudi osebni dohodki so bili, čeprav so hitro naraščali, še vedno za 3,8 indeksnih točk manjši od rasti dohodka. Osebni dohodki so se povečali za 26,2%, prispevki in davki za skupno in splošno porabo iz osebnega dohodka za 27,1%. Tako je bil povprečni osebni dohodek okoli 6800 din, vendar pa je rast izplačanih OD komaj sle-

dila rasti cen življenjskih potrebščin. Zgolj ocenjujemo lahko, da se bodo OD v zadnjem trimesečju močno povečali in tako presegli rast življenjskih stroškov.

Tako lahko ugotovimo, da so, globalno vzeto, pravzaprav vse občine in Ljubljani izpolnjevale načelo resolucije za leto 1979, ki pravi, da si morajo delavci v OZD prizadevati, da bodo sredstva za razširitev materialne osnove dela v TOZD rasle hitreje od dohodka. Žal pa je to le ena plat medalje, saj moramo ugotoviti, da se je poslabšala likvidnost gospodarstva. Terjate so se povečale kar za 49% in prav neplačani računi so botrovali izgubam nekaterih OZD.

Tudi zaloge so se povečale kljub izraziti konjunkturi, ki je vladala v prvi polovici letošnjega leta, ki pa se je v drugi polovici zmanjšala. Seveda pa moramo ugotoviti, da so se zaloge v prvi polovici tega leta povečevale zaradi zaloga materiala, s katerim so se posamezne OZD želele oskrbeti. Zaradi velikih težav pri nabavi nekaterih materialov, predvsem tistih iz uvoza – so bile te zaloge pretirano velike, kar

pa je seveda še poslabševalo likvidnost v gospodarstvu. V drugi polovici leta pa so začele naraščati zaloge nekaterih vrst blaga za široko potrošnjo, bele tehnike, proizvodov lesne industrije itd. To je odraz sprejetih ukrepov o omejevanju kreditiranja in povečani participaciji potrošnikov pri nakupu teh dobrin. Na ta način se pregreto gospodarstvo sicer ohlaja, toda to ohlajanje lahko pripelje tudi v zmrzovanje nekaterih predimenzioniranih industrijskih panog v Sloveniji. Tak položaj sili OZD v povečevanje izvoza, pri čemer pa se soočajo z majhno konkurenčnostjo in togimi administrativnimi predpisi, ter nepravčasnim izplačevanjem izvoznih stimulacij.

Število zaposlenih je raslo v nasprotju s predvidevanji; še vedno je odstotek zaposlovanja delavcev nad planiranim. Še dosti bolj neugoden je podatek o slabšanju kvalifikacijske strukture zaposlenih. Vse več strokovnjakov se zaposluje izven gospodarstva in tako ne le siromašna gospodarstvo in zbija njegovo prodornost temveč posredno tudi povečuje preobremenjenost gospodarstva.

B.P.

Kaj smo letos dosegli?

Oskrba mesta Ljubljane z živili se je izboljšala. Veliki proizvajalci živil iz drugih republik, ki so začeli sodelovati pri preskrbi Ljubljane z živili, so omogočili, da se je izboljšala ponudba sadja in vrtnin, manj uspešna pa so bila prizadevanja, da bi se izboljšala preskrba z mesom.

Ob tem je treba povedati, da nismo dosegli začetnih ciljev pri izgradnji trgovin za osnovno preskrbo in pri organiziranju proizvodnje živil v neposredni bližini Ljubljane. Načrtovali smo, da bi ustanovili poseben sklad za živila, vendar do tega ni prišlo. OZD se še niso dohodkovno povezale, da bi na ta način zagotovile večje sovlaganje v razvoj kmetijstva in omogočile dolgoročno preskrbo Ljubljane z živili.

Največji uspeh za potrošnike pa je bil dosežen na področju delovanja trgovin, saj so bila vpeljana dežurstva ob nedeljah in praznikih, v turi-

stični sezoni pa je bilo odprtih več gostinskih obratov, trgovin, pošta in banka. Prav tako so vse trgovine odprte tudi v sobotah popoldan v mesecu decembru. Vendar to ni toliko zasluga potrošniških svetov, ki so bili v letošnjem letu vse premalo učinkoviti, temveč predvsem skupščine IS mesta Ljubljane.

Bogata in revna trgovina

Trgovina je dosegla nadpovprečne finančne rezultate, če jih primerjamo z ostalim gospodarstvom. Toda ne vsa tr-

govina; najboljše uspehe je dosegla trgovina na debelo, za njo zunanja trgovina, medtem ko so uspehi trgovine na drobno znatno slabši, najslabši položaj pa je v trgovini z osnovnimi življenjskimi potrebščinami, torej tisti, ki je občanu in delavcu najbližja.

Za slab položaj trgovine na drobno je kriva nizka akumulativna sposobnost, premajhni lastni viri sredstev za redno poslovanje, poslabšani kreditni pogoji, premajhna dohodkovna povezanost s proizvodnjo in trgovino na debelo ter nizka produktivnost. Vse to pa se odraža v slabi založenosti trgovin. Nizki OD zaposlenih v tej dejavnosti pa so vzrok za slabo postrežbo, za beg delavcev iz trgovine in pomanjkanje delovne sile. Vse to in pa poslabšani kreditni pogoji ter problemi z lokacijsko in tehnično

dokumentacijo so botrovali k zaostajanju pri gradnji mreže trgovin na drobno. Kljub temu pa lahko pričakujemo, da se bo položaj izboljšal, če bodo zgrajeni trgovinski lokali, ki jih načrtujejo v prihodnjem letu Mercator, Emona, PK Beograd in ABC Pomurka.

Bolehno gostinstvo

Kljub temu, da se fizični obseg poslovanja gostinstva iz leto v leto večja, se njegovi finančni rezultati slabšajo. Letos se je število gostov povečalo za okoli 7%, število nočitev v Ljubljani pa celo za 9%. Kljub temu se celotni prihodek te panoge ni povečal v skladu z povečanim obsegom poslovanja, temveč je nasprotno realno manjši kot je bil lani. Precej zaskrbljujoče je tudi podatek, da upada število tujih gostov in gre povečan obseg poslovanja na račun naraščanja števila domačih gostov. To samo po sebi ne bi bilo nič slabega, če ne bi želeli

Ljubljano uveljaviti kot turistično mesto tudi v tujini. Znak, da se zmanjšuje število tujih gostov, pa bi moral biti še toliko bolj vznemirljiv, če vemo da danes skozi Ljubljano še vedno potuje reka tujih turistov, za jutri pa načrtujemo in upamo, da se bodo ognili Ljubljani po obvoznicah.

Kljub temu, da sta se turizem in gostinstvo začela samoupravno organizirati, je poslovna razdrobljenost še vedno prevelika. Posebno velika je v turističnem poslovanju, saj ponekod ni pravega sodelovanja niti v okviru OZD.

Zaradi nizke reproduktivne sposobnosti, je bilo tudi malo investicij na področju turizma in gostinstva. Za zamudo je bil septembra odprt hotel Holiday Inn in bungalovi na Ježici. Ostala sredstva so bila namenjena za tekoče vzdrževanje in adaptacije (kavarna Evropa) in deloma za obnovo in urejanje ljubljanskega gradu.